

SPODBUJANJE SODELOVANJA MED UČENCI

KATARINA STEPIŠNIK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
katarina.stepisnik@student.um.si

Sodelovanje v razredu predstavlja temeljni pristop za izboljšanje akademskih dosežkov, socialnih veščin in medsebojnih odnosov med učenci. To poglavje preučuje učinkovite tehnike za spodbujanje sodelovanja z razvojem skupinske dinamike, uporabo skupinskih projektov, strategijami za reševanje konfliktov, spodbujanjem medsebojnega spoštovanja ter metodami za ocenjevanje prispevkov posameznikov in skupin. Prispevek temelji na ključnih raziskavah, ki osvetljujejo pomen sodelovalnega učenja v pedagoškem procesu.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.49](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.49)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

izobraževanje,
sodelovalno učenje,
skupinska dinamika,
sodelovanje učencev,
metode ocenjevanja
skupinskega dela

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.49](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.49)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

education,
cooperative learning,
group dynamics,
student collaboration,
methods for assessing
group work

ENCOURAGING PUPILS TO WORK TOGETHER

KATARINA STEPIŠNIK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
katarina.stepisnik@student.um.si

Collaboration in the classroom is a fundamental approach to enhancing academic achievement, social skills, and interpersonal relationships among students. This section explores effective techniques for fostering collaboration, including the development of group dynamics, the implementation of group projects, conflict resolution strategies, the promotion of mutual respect, and methods for assessing both individual and group contributions. The discussion is grounded in key research emphasizing the importance of cooperative learning in the educational process.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sodelovanje v razredu je postalo eden ključnih elementov sodobnega izobraževanja, saj združuje akademski in socialni razvoj učencev. Pedagoške raziskave poudarjajo, da sodelovalno učenje spodbuja poglobljeno razumevanje učnih vsebin, krepi medsebojne odnose in pripravlja učence na delo v skupinah, kar je nepogrešljiva večina v sodobni družbi. Kljub prednostim se učitelji pogosto srečujejo z izzivi, kot so spodbujanje aktivne vključenosti vseh učencev, pravično ocenjevanje skupinskega dela in reševanje konfliktov.

Namen tega poglavja je raziskati učinkovite strategije za spodbujanje sodelovanja v razredu. Obravnavali bomo tehnike za razvoj skupinske dinamike, vlogo skupinskih projektov, strategije za reševanje konfliktov, pomen medsebojnega spoštovanja in poslušanja ter metode za ocenjevanje individualnih in skupinskih prispevkov. Poglavje temelji na ključnih raziskavah, ki osvetljujejo pomen sodelovalnega učenja kot temeljnega pedagoškega pristopa.

2 Spodbujanje sodelovanja med učenci

2.1 Tehnike za razvoj skupinske dinamike in sodelovanja

Skupinska dinamika je ključni element sodelovanja, saj določa, kako učenci sodelujejo, rešujejo težave in dosegajo skupne cilje. Slavin idr. (2003) v svojem delu poudarja pomen strukturiranih tehnik sodelovalnega učenja, ki zagotavljajo, da vsak učenec aktivno prispeva k skupinskim nalogam. Metode za krepitev dinamike vključujejo:

- didaktične igre, saj spodbujajo komunikacijo in timsko delo ter razvijajo ustvarjalnost pri reševanju problemov;
- rotacijo vlog, kjer učenci prevzemajo različne vloge (vodja, zapisovalec, motivator), kar zagotavlja enakomerno porazdelitev odgovornosti;
- refleksivne dejavnosti, ko učenci po skupinskem delu analizirajo, kaj je delovalo, in kaj bi lahko izboljšali (Slavin idr., 2003).

Liang (2002) v svoji raziskavi poudarja, da strukturirano sodelovalno učenje, kot je tehnika »miselnih zemljevidov«, krepi sposobnost učencev, da povezujejo ideje, izboljšujejo medsebojno komunikacijo in ustvarjajo sinergijo v skupinskem delu.

Johnson idr. (2014) poudarjajo, da je za učinkovito sodelovalno učenje ključno ustvarjanje pozitivne medsebojne odvisnosti med učenci, individualna odgovornost, spodbujanje interakcij iz oči v oči, razvoj socialnih veščin in refleksija skupinskega dela. Te komponente prispevajo k izboljšanju akademskih dosežkov in socialnih veščin učencev.

2.2 Vloga skupinskih projektov v spodbujanju sodelovanja

Skupinski projekti so močno orodje za spodbujanje sodelovanja, saj omogočajo učencem, da delajo na skupnem cilju, medtem ko razvijajo specifične veščine, recimo raziskovanje, načrtovanje in predstavitev. Metaanaliza Ryan in Hendry (2022) kaže, da sodelovalno delo pri predmetu glasbe ne izboljša le učnih rezultatov, ampak tudi motivacijo za učenje.

Ključne značilnosti uspešnih projektov:

1. Medsebojno učenje: Projekti, ki zahtevajo izmenjavo znanja, kot je recimo raziskovanje znanstvene teme, spodbujajo aktivno učenje.
2. Razdelitev nalog: Določitev posameznih odgovornosti zagotavlja enakopravno sodelovanje.
3. Jasno definirani cilji: Učenci se bolje vključijo, če razumejo, kaj morajo doseči (Slavin, 1995).

Slavin (1995) opozarja na pomembnost učiteljeve vloge pri spremljanju in usmerjanju skupinskih projektov, da bi preprečili prevlado posameznikov in zagotovili vključitev vseh članov.

Johnson idr. (2014) poudarjajo, da je za uspešno izvajanje skupinskih projektov ključno ustvarjanje pozitivne medsebojne odvisnosti med učenci. To pomeni, da mora biti vsak posameznik odgovoren za svoj del naloge, hkrati pa mora skupina delovati kot enota za doseg skupnega cilja. Takšen pristop spodbuja razvoj socialnih veščin in povečuje uspešnost pri projektih.

2.2 Strategije za reševanje konfliktov med učenci v glasbenih dejavnostih

Konflikti so pogosto neizogibni pri dejavnostih, kjer se prepletajo različne ideje, stališča in osebnosti, kar velja tudi za glasbene dejavnosti. Slavin idr. (2003) poudarja, da je ključ do uspešnega reševanja konfliktov ustvarjanje okolja, kjer so učenci pripravljeni poslušati in se prilagoditi. V glasbenih dejavnostih je posebej pomembno, da učitelj vzpostavi pozitiven okvir, v katerem je mogoče izražati različna mnenja, hkrati pa spodbujati reševanje nesoglasij na konstruktiven način. Avtor tudi navaja, da je pri reševanju konfliktov ključno, da se učenci naučijo aktivnega poslušanja. To pomeni, da morajo pred izražanjem svojega mnenja najprej razumeti stališče drugih. Posredovanje učitelja je lahko v veliko pomoč, saj ta pogosto deluje kot mediator in spodbuja učence, da iščejo kompromise. Tehnike, kot je skupno odločanje z glasovanjem, omogočajo, da skupina doseže soglasje na demokratičen način.

Liang (2002) izpostavlja, da dejavnosti, ki vključujejo improvizacijo, spodbujajo empatijo in prilagodljivost, kar pomaga zmanjševati napetosti in graditi bolj povezano skupino.

Grafenauer Ekart (2020) poudarja, da podobno kot pri sodelovanju med učitelji in starši, kjer učitelj kot strokovnjak v sodelovanje vnese vrednoti enakovrednosti in spoštovanja, je pri reševanju konfliktov ključno, da učitelj deluje kot razumen razsodnik.

2.3 Pomen medsebojnega spoštovanja in poslušanja v skupinskem delu

Medsebojno spoštovanje in pripravljenost za poslušanje sta temelj uspešnega sodelovanja v skupinskem delu. Msambwa idr. (2024) poudarjajo, da učenci razvijajo te vrednote skozi strukturirane aktivnosti, kjer je uspeh skupine neposredno odvisen od prispevka vsakega posameznika v skupini. Spoštovanje različnih mnenj in pripravljenost za sprejemanje kritik ustvarjata okolje, v katerem se učenci počutijo cenjene in motivirane za aktivno sodelovanje.

Msambwa idr. (2024) poudarjajo, da sodelovalno učenje ni pomembno zgolj za izboljšanje učnih dosežkov, temveč tudi za gradnjo samozavesti in občutka pripadnosti v razredu. Prav tako se kaže, da učenci, ki sodelujejo v skupinskih

dejavnostih, lažje razvijajo čustveno inteligenco, kar je ključni dejavnik za uspešno vključevanje v družbo in kasnejše profesionalno okolje.

2.4 Metode ocenjevanja individualnega prispevka in skupine uspešnosti

Povzetek raziskave Ryan in Hendry (2022) izpostavlja, da je ocenjevanje sodelovanja v skupinskem delu kompleksen proces, ki zahteva premišljen pristop, da bi zagotovili pravično in celovito presojo. Avtorji poudarjajo pomembnost kombinacije metod, kot so samoocenjevanje, vrstniško ocenjevanje in učiteljeva ocena, ki omogočajo globlje razumevanje prispevkov posameznikov in uspešnosti skupine kot celote.

Ključni poudarki raziskave:

- Pravičnost in objektivnost v kombinaciji različnih metod ocenjevanja povečujeta objektivnost in omogočata vključitev različnih perspektiv.
- Razvoj refleksivnih sposobnosti pri samoocenjevanju učencem pomaga oceniti lastno delo in prispevke, kar vodi k večji odgovornosti in motivaciji.
- Vrstniško ocenjevanje, kjer sošolci s svojimi ocenami prispevajo k bolj celostni presoji, kar spodbuja medsebojno zavedanje in komunikacijo.
- Osredotočenost na proces in rezultat ter ocena sodelovanja morajo vključevati tako produkt skupinskega dela kot tudi proces, ki vključuje komunikacijo, delitev nalog in reševanje konfliktov.
- Vloga ocenjevanja kot priložnost za učenje. Ocena ni le sredstvo za vrednotenje, temveč tudi način za razvoj ključnih veščin, kot so sodelovanje, odgovornost in refleksija (Ryan in Hendry, 2022).

Avtorji zaključujejo, da strukturiran pristop k ocenjevanju skupinskega dela podpira uspešno sodelovalno učenje, hkrati pa spodbuja socialni in akademski razvoj učencev. Takšen sistem ocenjevanja prispeva tudi k izgradnji samozavesti in boljšemu razumevanju pričakovanj pri skupinskem delu.

3 Zaključek

Spodbujanje sodelovanja v razredu ostaja ključnega pomena za razvoj socialnih, akademskih in medosebnih veščin pri učencih. Sodobne strategije, kot so strukturirane tehnike za skupinsko delo, uporaba projektov, reševanje konfliktov in

spodbujanje medsebojnega spoštovanja, ustvarjajo podporno okolje, kjer učenci razvijajo sposobnosti timskega dela, empatije in kritičnega mišljenja, ki so vse pomembnejše v hitro spreminjajočem se svetu.

Učitelji igramo osrednjo vlogo pri ustvarjanju učnega okolja, kjer je sodelovanje spodbujeno in podprto. Naša naloga je, da uvajamo inovativne pristope, kot sta uporaba digitalnih orodij za skupinsko delo ali vključevanje reflektivnih dejavnosti, ki spodbujajo učenje iz izkušenj. S pravilno uporabo tehnik in strategij, podprtih z raziskavami in sodobnimi tehnologijami, lahko zagotovimo, da vsi učenci v celoti izkoristijo prednosti sodelovalnega učenja in se pripravljajo na izzive prihodnosti.

Literatura

- Grafenauer Ekart, Ž. (2020). Sodelovanje učiteljev s starši. *Zavod Republike Slovenije za šolstvo*, 51(1/2), 36–41. https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/09/06_ZivaGrafenauerEkart.pdf
- Johnson, D. W., Johnson, R. T. in Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, 25(3/4), 85–118. http://static.pseupdate.mior.ca.s3.amazonaws.com/media/links/Cooperative_learn_validate_d_theory.pdf
- Liang, T. (2002). Implementing cooperative learning in EFL teaching: Process and effects. *Asian EFL*. https://www.asian-efl-journal.com/Thesis_Liang_Tsailing.pdf
- Msambwa, M. M., Daniel, K., Lianyu, C. in Antony, F. (2024). A systematic review using feminist perspectives on the factors affecting girls' participation in STEM subjects. *Science & Education*. <https://doi.org/10.1007/s11191-024-00524-0>
- Ryan, M. in Hendry, G. D. (2022). Sources of teacher efficacy in teaching reading: success, sharing. *The Australian Journal of Language and Literacy*, 46, 1–14. <https://doi.org/10.1007/s44020-022-00016-0>
- Slavin, R. E., Hurley, E. in Chamberlain, A. (2003). Cooperative learning: Theory, research, and practice. V I. B. Weiner (ur.), *Handbook of Psychology* (str. 177–198). https://www.researchgate.net/publication/227988895_Cooperative_Learning_and_Achievement_Theory_and_Research

